

La llegenda de la Goja del Mas Ponsjoan

El Mas Ponsjoan, del veïnat de Fonts, és un dels més antics de Calonge i segons la llegenda fa molts, molts anys hi vivia un hereu que enamorava a totes les donzelles de la rodalia. Però vet aquí que una nit calorosa de lluna plena d'agost, el jove no podia dormir i s'assegué al festejador de la finestra de la sala. De sobte, va semblar-li veure una noia molt formosa, asseguda a la paret del pou.

Va atansar-s'hi i la noia, al veure'l tan a prop, d'un salt va tirar-se dins el pou.

L'hereu restà astorat, no comprenia el que havia vist. Feu el propòsit de tornar-hi la nit següent. Succeí exactament el mateix, i així una nit darrera l'altra compareixia a la vora del pou, on hi trobava a la noia que, en acostumar-s'hi, ja no fugia, i, a poc a poc, anà creixent entre ells la llum de l'amor.

Ell, bojament enamorat va demanar-li per casar-se. -No puc, digué ella, sóc una goja; la meva vida està lligada a les aigües del fons d'aquest pou.

Però l'amor ferm i sincer tot ho venç. Acceptà casar-se, però hi posà una irrevocable condició que feu prometre a l'hereu que compliria.

-Renyà'm si m'equivoco, però no hem diguis mai *"No hi ha boja que no bogegi ni goja que no gogegi"*. Semblava tan fàcil complir-ho que l'hereu li ho va prometre solemnement.

I així va començar al Mas Ponsjoan una època de felicitat. La goja corria embadalida pels camps gaudint dels colors dels conreus, arbres i flors que ella no havia vist mai a la llum del sol. Quin món tan nou i tan bonic!

Per arrodonir aquesta felicitat tingueren dues nenes, que anaren creixent mentre els anys anaven passant en aquella llar d'amor i pau.

Quan els camps de blat del Mas Ponsjoan presentaven una bona collita, l'hereu anà a La Bisbal per tractar amb els negociants que li comprarien. Feu el trajecte a peu, per Les Gavarres.

Era tasca de dies, deixava al Mas la seva esposa i filles, acompanyades dels treballadors. Però l'endemà d'ésser fora, la goja es va despertar amb un esglai. Va tenir el pressentiment que s'acostava una gran tempesta d'aigua i pedra que assolaria tots els conreus.

Va llevar-se d'hora i reunits els mossos, els manà que es posessin a segar el blat i l'agarberessin ben de pressa. Ells es resistien a fer-ho. -Senyora, li deien, el blat no està prou sec i l'amo és qui hi entén i qui ens mana recollir-lo. Però la goja, amb la seva capacitat extrahumana, veia la tempesta a pocs dies i els obligà a fer-ho. Quan vuit dies després va venir l'amo, tot estava collit i agarberat. Els tractes havien sigut bons, portava regals per a tothom, però quan s'atansà al Mas, en veure el blat recollit es posà a cridar fora de sí.

La dona l'esperava al llindar de la porta. Els mossos, al sentir els crits de l'amo, sortiren espantats. La goja va intervenir ràpidament tot dient-li: -Calma't estimat, jo els ho he manat. Pressenteixo una forta tempesta de pedra... Però ell, sense deixar que s'expliqués, esverat com estava, apartant-la d'una revolada va dir-li: -Tu havies d'ésser! *"No hi ha boja que no bogegi, ni goja que no gogegi"*

Déu meu! Què acabava de dir! Es miraren tots horroritzats. La promesa s'havia trencat! El pou era a dues passes. Ella, sense pensar-s'ho dues vegades, es va tirar a dins.

Quan les nenes van llevar-se, la mare ja no hi era i el pare, recolzat al pou, plorava amargament. A la tarda d'aquell més de juny caigué a Calonge la tempesta de pedra més forta que ni els més vells havien vist mai. Es perderen totes les collites. Totes menys la del Mas Ponsjoan.

L'hereu semblava tornar-se boig. Es passava les nits plorant, demanant perdó.

Retornant un dia del camp, trobà les seves filles jugant a l'era, netes, polides i ben pentinades. Es va sorprendre. Elles, al veure'l, cridaven amb alegria: -La mare ha vingut, però no s'ha quedat. Ens ha dit que demà tornaria!

Aquella nit, l'hereu no podia dormir i, pensant, pensant, al final se li va ocórrer una idea. Quan les nenes es llevaren va dir: -Aquí teniu aquestes agulles. Amagueu-les a la butxaca i quan la vostra mare us pentini, enganxeu amb elles la vostra faldilla a la seva. Jo m'amagaré i quan vagi per marxar, sortiré i com que estarà atrapada no podrà fugir. Aguanteu fort i entre tots mirarem que es quedi.

Així ho feren, però quan el pare va aparèixer, la goja fugí a tirar-se al pou. Com que les nenes estaven lligades, se les emportà amb ella per sempre més.

El pobre hereu morí de tristesa molt poc després. La seva història ha passat d'una generació rere l'altra, com una trista llegenda de la qual encara queda el pou i el Mas Ponsjoan.